

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Programului de implementare pentru anii 2026-2030
a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova
pentru anii 2024-2034

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
<i>Programul de implementare pentru anii 2026-2030 a Strategiei Naționale de Apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (Programul SNA)</i> a fost elaborat de Ministerul Apărării în comun cu Grupul de lucru Interinstituțional creat pentru elaborarea Strategiei Naționale de Apărare (conform Decretului Președintelui RM nr. 1313-IX din 22.01.2024, publicat în MO nr. 32-35 (9069-9072)) din 25.01.2024 privind constituirea Comisiei pentru elaborarea Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova, fapt ce a permis abordarea comprehensivă și incluzivă a tuturor instituțiilor cu atribuții în domeniul apărării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Programul SNA a fost elaborat în temeiul cadrului normativ în baza căruia se realizează planificarea apărării, în speță Capitolul IV¹ „Planificarea apărării naționale” al Legii nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională. Urmare actualizării viziunii statului privind asigurarea apărării naționale prin aprobarea de către Parlament a unei noi Strategii naționale de apărare a Republicii Moldova (SNA), aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024 (publicată în Monitorul Oficial pe 3 ianuarie 2025), Guvernul a stabilit modalitatea de implementare a acesteia prin intermediul unui Program (<i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică stabilește că strategiile se implementează prin intermediul programelor</i>). Elaborarea și aprobarea Programului SNA a fost asumată de Guvern prin acțiunea nr. 236, din Planul național de reglementări pentru anul 2025 (PNR), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 841/2024, dar, fiind restanță relevantă, a fost inclusă și în proiectul noului PNR pentru anul 2026.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Programul SNA este un document de politici publice, care detaliază pe termen mediu (pentru anii 2026-2030) acțiunile ce vor fi realizate în prima etapă de implementare a SNA. Obiectivele politicii de apărare stabilite în SNA sunt dictate de necesitatea adaptării capabilităților sectorului de apărare și ale întregului sistem național de apărare la provocările emergente. Caracterul amenințărilor nu se limitează la cele militare, ci include riscuri hibride și transversale. Acțiunile autorităților publice responsabile necesită a fi consolidate și coordonate pentru a preveni amenințările la adresa cetățenilor și statului, precum și pentru a asigura un răspuns adecvat.

Programul va avea un impact considerabil asupra tuturor grupurilor-țintă – statul, societatea și cetățeanul prin consolidarea instituțiilor responsabile, creșterea rezilienței naționale și garantarea dreptului fundamental de apărare a Patriei. Programul are drept scop de a spori capacitățile instituționale de reacție și gestionare a situațiilor de criză, de a contracara amenințările, inclusiv pe cele hibride, la adresa apărării naționale și a securității militare, consolidând astfel capacitatea de reziliență a statului și a societății.

De asemenea, acest Program face parte dintr-un set de documente strategice, care asigură planificarea apărării naționale pe termen lung și stabilește punerea în aplicare a dispozițiilor Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 (SSN) în domeniul apărării. Implementarea Programului SNA urmărește generarea unui impact cu efecte transformatoare asupra tuturor domeniilor și sectoarelor de intervenție relevante pentru funcționarea și dezvoltarea sistemului național de apărare. Buna funcționare și capacitatea adecvată a sectorului de apărare vor contribui la siguranța desfășurării proceselor pe alte domenii ale statului, cum ar fi: politic, diplomatic, informațional, economic, social, de securitate și ordine publică, tehnologic, etc.

Efectele pe termen mediu și lung ce derivă din implementarea Programului vor fi condiționate de alocările bugetare de stat și de suportul partenerilor. Implementarea proiectului va avea loc în baza alocărilor stabilite în SSN și SNA.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Programul SNA derivă din prevederile Strategiei și va asigura implementarea primei etape de realizare a acesteia prin detalierea și concretizarea acțiunilor pe termen mediu, ce urmează a fi realizate de instituțiile statului în scopul dezvoltării unui sistem național de apărare robust și modern, cu o resursă umană profesionalizată și capabilități adecvate provocărilor de securitate actuale, capabil să asigure prevenirea, descurajarea și respingerea agresiunii la adresa suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a Republicii Moldova și la adresa democrației constituționale.

Una dintre premisele de bază ale Programului este reafirmarea noțiunii „APĂRAREA” cu caracter național, complex și multidimensional, stipulând responsabilitățile la nivel național între toate autoritățile publice, precum și prin sublinierea rolului distinct al conducerii sistemului național de apărare. Astfel, Președintele, în calitate de Comandant Suprem al Forțelor Armate, poartă răspundere pentru starea sistemului național de apărare, Guvernul răspunde de organizarea activităților și de realizarea măsurilor privind apărarea națională, iar Ministerul Apărării are rolul de a lua măsuri în vederea realizării direcțiilor principale în asigurarea apărării naționale.

Obiectivele naționale în domeniul securității militare și apărării stabilite în SSN și în Foaia de parcurs¹ privind implementarea SSN au fost transpuse în SNA, trasând direcțiile de acțiune în vederea prevenirii și minimizării provocărilor/riscurilor și amenințărilor în domeniul apărării și subliniind legătura fundamentală dintre pace, stabilitate și prosperitatea durabilă a țării, evidențiind totodată că apărarea trebuie înțeleasă ca un bun comun, care generează atât beneficii, cât și responsabilități colective.

Programul SNA va asigura implementarea obiectivelor generale ale politicii de apărare și anume:

1.1. ***Dezvoltarea și modernizarea capacității naționale de apărare***, va viza eforturi ce se vor concentra, în primul rând, asupra componentei de bază a Forțelor Armate, care la rândul său reprezintă nucleul sistemului național de apărare. Finalitatea urmărită în acest sens este asigurarea suficienței defensive a statului prin intensificarea eforturilor de generare și pregătire a Forțelor Armate, modernizarea echipamentelor și integrarea tehnologiilor avansate ce vor asigura baza tehnologică modernă a Forțelor Armate pentru acțiunile ulterioare de transformare. De asemenea, se va asigura funcționarea mecanismului de mobilizare și evidență a resurselor de apărare, precum și se va pune în aplicare conceptul de rezistență națională. Totodată, sprijinul multilateral al partenerilor externi va juca un rol esențial în accelerarea proceselor respective.

1.2. ***Integrarea în arhitectura de securitate și apărare a Uniunii Europene (UE)*** va fi asigurată printr-un ansamblu de măsuri și acțiuni orientate spre pregătirea sistemului național de apărare pentru sincronizarea cu mecanismele și procesele existente la nivelul UE. Aceasta va include atât intensificarea dialogului politic și a cooperării practice cu UE în cadrul Politicii Externe și de Securitate Comună (PESC) și al Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC), cât și ajustarea cadrului normativ și a proceselor de reformă a sistemului național de apărare printr-o abordare coordonată, interinstituțională, care să asigure interoperabilitatea instituțiilor în cadrul acestuia.

1.3. ***Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor de cooperare și parteneriate bilaterale, regionale și internaționale în domeniul apărării și securității militare*** urmărește promovarea și consolidarea instrumentelor diplomației apărării, inclusiv pentru asigurarea interoperabilității forțelor sistemului național de apărare cu structurile și capabilitățile de apărare ale partenerilor, contribuind astfel la creșterea securității naționale, regionale și internaționale. De asemenea, accent va fi pus pe extinderea rețelei de parteneriate în domeniul apărării, esențial în acest sens fiind suportul și cooperarea în materie de echipamente și tehnologii militare, preluarea bunelor practici în coordonarea și cooperarea interinstituțională, comunicare strategică etc. De asemenea, se vor examina

¹ La 25 aprilie 2024, Foaia de parcurs pentru punerea în aplicare a Strategiei securității naționale a fost aprobată de Președintele RM.

posibilitățile de dezvoltare a parteneriatelor și cooperării în domeniul industriei de apărare.

1.4. **Consolidarea credibilității strategice a Republicii Moldova, prin atingerea 1 % din PIB pentru apărarea națională până în 2030**, constituie un angajament ferm ce va permite gestionarea sistemului național de apărare într-o manieră sistematică și transparentă, cu un proces eficient de luare a deciziilor, susținut de un cadru legislativ adecvat. Aceasta va asigura pregătirea optimă a statului pentru a răspunde rapid și adecvat la orice amenințare. O prioritate constantă o va constitui perfecționarea sistemului de protecție socială a personalului structurilor de apărare, garantând astfel stabilitatea și motivația resursei umane.

1.5. **Poziționarea Republicii Moldova ca furnizor de securitate regional și internațional și un partener de încredere** va presupune, dezvoltarea capacităților interne de a asigura securitatea națională și de a contribui la securitatea globală sau regională, fie prin parteneriate, fie prin implicarea în misiuni internaționale de menținere a păcii, gestionarea crizelor sau intervenții umanitare care vor întări acest rol.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu este aplicabil

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu se efectuează conform art. 27¹ al Legii nr. 100/2017.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Estimarea financiară preliminară a costurilor de implementare a activităților planificate pentru implementarea Programului SNA în perioada 2025-2030 este prezentată în Planul de acțiuni ai Programului (*costul total preliminar 10.609.979,7 mii lei*).

De asemenea, acțiunile și măsurile de reforme ai Programului SNA privind modernizarea, dezvoltarea și consolidarea capabilităților Forțelor Armate sunt detaliate, cuantificate și estimate financiar în Planul de dezvoltare a capabilităților militare ale Armatei Naționale pe termen lung (Forța-2035), precum și vor fi transpuse în Programul de implementare a Strategiei Militare a Republicii Moldova.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil

4.4. Impactul social

Pe dimensiunea socială, impactul Programului SNA se va manifesta prin consolidarea culturii de securitate la nivelul societății și prin creșterea nivelului de încredere a cetățenilor în instituțiile statului cu responsabilități în domeniul apărării naționale. Printr-un efort interinstituțional coordonat, se vor promova

valori democratice și de bună guvernare, ce încurajează implicarea activă a cetățenilor în sprijinul apărării naționale.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Prin prisma Programului SNA, promovarea egalității de gen are ca scop sprijinirea apărării naționale prin promovarea incluziunii sociale și valorificarea deplină a potențialului uman. Egalitatea de gen contribuie la reducerea discriminării și a tensiunilor sociale, întărește coeziunea națională și facilitează participarea activă a femeilor în domenii precum apărarea, securitatea, diplomația și procesul decizional, sporind astfel stabilitatea și reziliența statului.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu necesită armonizarea expresă cu legislația Uniunii Europene. Totodată, din punct de vedere conceptual, documentele care ar putea fi considerate de referință, conform „Contribuției RM la Pachetul de extindere al Comisiei Europene pentru anul 2025”, Capitolul 31: „Politica Externă, de Securitate și de Apărare” și care presupun un grad anumit de compatibilitate includ Busola Strategică pentru Securitate și Apărare (2022).
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În conformitate cu prevederile art.20 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative a fost publicat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Programului de implementare a Strategiei Naționale de Apărare (link: https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=169&submenuheader=0 ; https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=122&obj=9534). Conform recomandărilor Cancelariei de Stat, proiectul Programului SNA a fost avizat cu autoritățile responsabile implicate în implementarea documentului de politici publice, și anume: Comisia pentru securitate națională, apărarea și ordine publică a Parlamentului Republicii Moldova, Serviciul Consiliului Național de Securitate al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Serviciul Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Mediului, Ministerul

Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Energiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii, Centrul pentru Comunicare Strategică și Contracurare a Dezinformării, Centrul Național de Management al Crizelor. Propunerile și recomandările expuse în avizele recepționate au fost reflectate în sinteza la proiect.

Totodată, în scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul urmează a fi plasat pe pagina web www.particip.gov.md pentru a fi supus consultărilor publice.

7. Concluziile expertizelor

Va fi supusă expertizei juridice.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova.

Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024 pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034.

Hotărârea Guvernului nr.653/2025 privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei Militare.

Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 422-X/2025 privind aprobarea Planului de dezvoltare a capabilităților militare ale Armatei Naționale pe termen lung (Forța 2035)

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Programul SNA va asigura o conexiune logică și coerentă între documentele de politici și de planificare a apărării, care să permită realizarea obiectivelor politicii de apărare într-un mod coordonat și eficient. Efectele pe termen mediu și lung, ce derivă din implementarea SNA, vor fi condiționate în primul rând de alocările bugetare aferente domeniului apărării, precum și de suportul partenerilor externi. Prin acest program se stabilesc obiective pentru întregul sector de apărare ce necesită a fi transpuse în documentele de politici și de planificare sectoriale pentru instituțiile cu atribuții în domeniu apărării. Mecanismul de implementare sectorială va fi asigurat prin intermediul programelor, planurilor de acțiuni, foilor de parcurs, etc. elaborate de autoritățile responsabile. În cazul Ministerului Apărării, documentul de politici sectorial subsecvent Programului SNA este Strategia Militară a Republicii Moldova.

Concomitent cu punerea în aplicare a Programului se vor subscrie și alte eforturi naționale pe dimensiunea apărării, exprimate prin inițiative, programe, planuri și proiecte de dezvoltare, care vor fi sincronizate și adaptate conform rigorilor procesului de reformă.

Ministru

Anatolie NOSATÎI